31 AUGUSTUS 1945 — 23e JAARGANG NO. 11 EN 12

Herstel

OMNIA RESTAURARE IN CHRISTO - ALLES HERSTELLEN IN CHRISTUS

onze Vorstin

Bij gelegenheid van de 65ste verjaardag van onze geëerbiedigde Koningin, schreef Prof. Mr. C. P. M. Romme, op ons verzoek, een bijdrage voor ons blad, waarin hij de betekenis belicht van onze constitutionele monarchie en tegelijkertijd wijst op het bij uitstek nationale karakter der Koninklijke figuur

Bij gelegenheid van het huwelijk onzer prinses, heb ik als hoogleraar aan de Tilburgse Hogeschool enige colleges gegeven, die later, daartoe pasklaar gemaakt, gepubliceerd zijn onder de titel „Erfelijk Nationaal Koningschap". Daarin heb ik uiteengezet, dat, en waarom, onze constitutionele monarchie een stelsel is van evenwicht tussen Volk en Vorst. Niet een stelsel van overwicht van den Vorst op het Volk, zoals wij dat vroeger kenden, en waarbij het volk half-mondig was te noemen; hieraan is in 1868 door de parlementaire practijk een einde gemaakt. En ook niet — al hebben in de loop der jaren velen, vaak teruggrijpend naar de ideologie van 1789, het anders voorgesteld — een stelsel van overwicht van het Volk op den Vorst, waarbij de vorst wordt teruggedrongen tot de positie van hoogsten ambtenaar in de staat, de monarchie wordt tot een gekroonde republiek. Maar een stelsel van evenwicht tussen Volk en Vorst, waarbij de Koning de leidsman is van het mondige Volk — waarin onmisbare component is de mondigheid van het volk en onmisbare component een koningschap van erfelijke aard en van nationaal karakter.

„Leidsman van een mondig volk zijn", zo schreef ik toen, „kan alleen Hij, wiens wezen met het Volkswezen is samengegroeid, die met het volk, zijn aard en omstandigheden volkomen vertrouwd is, die in het hart van het volk de plaats inneemt van de bij uitstek nationale, en daarom dierbare, figuur".

Wanneer wij aan deze conditie, om leidsman te zijn van ons mondige Nederlandse Volk, de draagster der Kroon na jaren van gedwongen scheiding toetsen, dan voldoet Zij hieraan wel volkomen.

In die bange jaren zelf ontbrak noodzakelijkerwijze aan deze conditie wel iets, met name het geheel vertrouwd zijn met onze omstandigheden. Dit laatste ware alleen mogelijk geweest bij Haar vrij verblijf en verkeer te midden van haar Volk in de rampjaren der bezetting. Maar dit was uitgesloten door het geweld van den bezetter, wiens wandaden slechts de keus lieten tussen een gedwongen scheiding tussen Volk en Vorstin met aanranding van haar persoon en souvereine waardigheid, en een gedwongen scheiding door haar verblijf elders. Om 's Lands belang en om de draagster der Kroon zelve kunnen wij ons slechts verheugen, dat van deze twee kwaden het laatste, het verblijf elders, is gekozen.

Maar reeds uit wat van overzee uit koninklijke mond door de radio tot ons kwam, zal het niemand zijn ontgaan, hoe Haar zelve deze scheiding, ook wegens de noodzakelijke eruit voortvloeiende mindere vertrouwdheid met onze omstandigheden, smartte. En langzamerhand weten wij ook wel allemaal, hoe Zij in die jaren geen gelegenheid heeft laten voorbijgaan, om in deze leemte van mindere vertrouwdheid met onze omstandigheden te voorzien, zo goed als Haar dit maar mogelijk was.

Gode zij dank is dit alles nu voorbij. Bij het volk heeft de tijd der gedwongen scheiding niet kunnen vervagen het bij uitstek nationale karakter der koninklijke figuur — het tegendeel is het geval, aan dierbaarheid heeft de Koningin bij ons slechts gewonnen. En Zij zelve heeft sedert haar terugkeer zich als het ware planmatig eraan gezet, om die noodzakelijk ontstane achterstand van vertrouwdheid met onze omstandigheden in te halen, door een voorlichting die steeds gericht is op veelzijdigheid en die de geestelijke en materiële toestand van alle groepen en lagen van het volk omvat.

Zo staan wij, burgers van het Koninkrijk der Nederlanden, dat zo uitzonderlijk veel geleden heeft van de oorlog, in één opzicht bevoorrecht, in verhouding tot vele andere landen, aan onze eerste fase van herstel en vernieuwing: bevoorrecht door het recht overeind staan van de koninklijke pijler van het staatkundig gebouw, dat moet worden opgetrokken. Zeker, deze pijler alleen kan dit gebouw niet dragen. Het stelsel van evenwicht tussen Vorst en Volk eist, gelijk gezegd, mondigheid van het volk. En een gekozen volksvertegenwoordiging behoort daarom tot de elementen van dit stelsel, vormt de tweede noodzakelijke pijler ervan. Maar het verlangen naar deze tweede pijler kan niet verminderen de waardering voor de eerste, de Koninklijke pijler, in welks stevig bezit wij ons verheugen.

En in deze verheugenis schaart zich het Katholieke volksdeel vooraan. Zijn diepere beginselen schrijven dit volksdeel geen bepaalde staatsvorm voor. Maar reeds vóór de oorlog was het voor het land en het volk, dat mee het zijne is, overtuigd van de feitelijke geschiktheid van de democratische staatsvorm onder nationale koninklijke leiding, om te geraken tot de beste behartiging van het algemeen welzijn. En men kan zonder vrees voor tegenspraak stellen, dat het door de oorlog in deze overtuiging zo mogelijk nog is versterkt. Daarom heeft het alle reden tot verheugenis, dat ons erfelijk nationaal Koningschap, onmisbaar voor de verwezenlijking van dit goede stelsel, in deze woeste oorlog ongeschonden bleef gespaard.

En het verheugt zich daarbij temeer, omdat het onze toegewijde Vorstin zonder weerga is, die uit de ballingschap weer in ons midden is teruggekeerd. Zelfverloochening behoort tot de deugden, waarom het katholieke volksdeel zijn zonen en dochters, die van alles in de wereld afstand doen, zo hartelijk lief heeft. Zelfverloochening is het kenmerk van het ganse leven van Koningin Wilhelmina Daarom begroeten wij Haar met te grotere oprechte innerlijke genegenheid, dankbaar voor een leven dat zich geofferd heeft voor het gemenebest van het Koninkrijk der Nederlanden.

ROMME.

IN NIEUWE BANEN

In een viertal hieraan voorafgaande beschouwingen hebben wij zowel op principiële als op practische argumenten het bestaan van een katholieke vakbeweging verdedigd. Deze beschouwingen hebben ons diverse brieven bezorgd van belangstellende lezers. Sommige vragen: werkt de katholieke vakbeweging, waarvan U het goed recht hebt verdedigd, nu op precies dezelfde wijze door als voor de oorlog, is er dan niets veranderd, waren er geen gebreken in de manier van werken; en hoe zit dat dan met die vakunies, bedrijfsunies, wat is de raad van vakcentralen? Geef ons nu eens een duidelijke uiteenzetting van dat alles.

Anderen merken op: U hebt nu al vier beschouwingen gewijd aan de vakbeweging, maar de katholieke Arbeidersbeweging is daarnaast ook een standsorganisatie met een grote godsdienstig-zedelijke en culturele taak en is er geen aanleiding om ook daaraan aandacht te schenken? Voor welke problemen staat de standsorganisatie der katholieke arbeiders en hoe denkt zij deze op te lossen? Waren en zijn er ook op dat gebied geen fouten en tekortkomingen? Wij zullen binnenkort aan het laatste onderwerp eveneens uitvoerig aandacht schenken en dan vanzelf gelegenheid hebben ons bezig te houden met diverse eigentijdse en specifieke problemen op het terrein van de standsorganisatie.

Voor ditmaal willen wij de lijn van onze beschouwingen, gewijd aan de katholieke vakbeweging, nog verder doortrekken en de evolutie gadeslaan, welke zich in de Nederlandse vakbeweging heeft voltrokken, een evolutie die reeds van voor de oorlog dateert, maar die tijdens het schrikbewind in het geheim en in versneld tempo kon worden doorgezet en die nu in een ver doorgevoerde vorm van permanente en gereglementeerde samenwerking haar bekroning heeft gevonden.

Hoe het was

Wie geen vreemdeling is in het Jeruzalem der Nederlandse sociale beweging, weet, dat de verhouding en dus ook de samenwerking tussen de big three, het N.V.V., het C.N.V. en ons R.K.W.V. niet altijd even ideaal is geweest. Die weet echter ook, dat daarin, vooral in de laatste jaren voor de oorlog, een belangrijke verbetering te bespeuren viel. Met eerbiediging van elkaars principieel standpunt, gefundeerd in eigen levens- en wereldbeschouwing, was een vruchtbaar overleg, een regelmatig contact, een steeds verder gaande wijze van samenwerken in vele gevallen meer en meer mogelijk gebleken. Omdat men het op 't stuk van concrete actiepunten, op het terrein ook van algemeen sociaal-economische maatregelen, in vele gevallen eens was, werkte men samen.

Deze samenwerking had ongetwijfeld vele voordelen. Weinig of geen onderling overleg toch moest steeds tot gevolg hebben, dat een of andere vakcentrale of vakbond een actie op touw ging zetten, waarvan ofwel de andere niets wist, of waardoor uit concurrentie-overwegingen prompt een andere actie op stapel werd gezet. Meermalen kwam het voor, dat dergelijk soort acties elkaar soms volkomen tegenwerkten. Door een groeiend onderling contact tussen de drie richtingen, zowel tussen de vakcentralen als tussen de landelijke vakbonden en plaatselijke vakbondsafdelingen kwam in de methode van werken meer en meer verbetering.

Toch vertoonde deze vorm van samenwerking nog verschillende gebreken. Op de eerste plaats was zij nog vrij incidenteel, dat wil zeggen niet permanent en niet behoorlijk gereglementeeerd, het hing nog te veel van toevallige omstandigheden af. Vervolgens was deze samenwerking toch nog altijd van een te log karakter, omdat er noch in de topleiding, noch in de leiding der landelijke vakbonden, noch ook in de plaatselijke afdelingsbesturen een orgaan was gecreëerd, dat namens de drie samenwerkende richtingen kon optreden, hetgeen in de onderhandelingen met de Overheid en met de werkgevers ongetwijfeld verstarrend en vertragend moest werken. Men werkte dus vroeger langs elkaar heen en later met elkaar samen, doch deze samenwerking vertoonde nog allerlei gebreken.

Met een volkomen begrip voor de eisen van de nieuwe tijd, en met eerbiediging ook van elkanders zelfstandigheid en ideologie, zijn nu door de leiders der onderscheidene vakbewegingen ingrijpende wijzigingen in de methode van werken aangebracht, wijzigingen die weliswaar volkomen aansluiten op de reeds voor de oorlog ingezette ontwikkeling, maar die een dermate ingrijpend karakter hebben, dat gevoeglijk gesproken kan worden van een geheel nieuw tijdperk in het organisatie-leven der Nederlandse arbeiders, voor zover dit betrekking heeft op die werkterreinen, welke als vanouds tot het domein der vakbeweging behoren.

De Raad van Vakcentralen

Zowel landelijk, tussen de drie vakcentralen, als tussen de landelijke vakbonden, maar ook tussen de plaatselijke afdelingen der onderscheidene vakorganities is nu een permanente en gereglementeerde vorm van samenwerking tot stand gekomen, waarbij de samenwerkende organisaties een deel van hun zelfstandigheid vrijwillig hebben prijsgegeven, in zover dat bepaalde bevoegdheden aan door hen gezamenlijk opgerichte organen zijn overgedragen. Met behoud van hetgeen in het verleden voor ons volk, vooral op critieke ogenblikken, doelmatig is gebleken, met eerbiediging derhalve van elkaars principiële overtuiging en zelfstandigheid, is nu tussen alle organen der Nederlandse werknemersbeweging een gereglementeerde samenwerking ontstaan, met het doel een zekere eenheid in optreden tot stand te brengen en daarmede de uit de vooroorlogse methode van werken onherroepelijk voortvloeiende gebreken voorgoed uit de weg te ruimen.

Wij zullen nu van de verschillende daartoe in het leven geroepen instanties in het kort de naam, samenstelling, bevoegdheden en werkwijze samenvatten en later nog wel eens gelegenheid hebben op de ontwikkeling in de practijk verder in te gaan.

De Raad van Vakcentralen wordt gevormd door de voorzitters, alsmede een der bestuursleden van elk der vakcentralen, dus van het N.V.V., het C.N.V. en ons Verbond.

Deze Raad is o.m. bevoegd om bij alle daarvoor in aanmerking komende organen de sociaal-economische en sociaal hygiënische belangen der werknemers te behartigen. Voorts kan deze Raad aan de Bedrijfsunies voorschriften geven met betrekking tot het organiseren van de werknemers in de onderscheidene bedrijven, ten aanzien van de rechten en plichten van de leden, alsmede ten aanzien van af te sluiten collectieve contracten en loonregelingen.

Voorts is de Raad bevoegd de medewerking te vorderen van de Centralen, de Bedrijfsunies (zie hieronder) en de (plaatselijke) Raden van Overleg (zie hieronder) voor de uitvoering van door hem genomen besluiten of van besluiten van andere bevoegde Overheidsinstanties, indien deze de medewerking van de Raad inroepen en ten slotte zal de Raad kunnen beslechten in geschillen tussen de Centralen en de Bedrijfsunies en zal zij nader beslissen wat gezamenlijk gedaan kan worden op sociaal-economisch en sociaal-hygiënisch gebied.

Belangrijk is in dit verband ook het volgende. Er kunnen alleen besluiten worden genomen indien driekwart van de stemgerechtigde leden zich daarvoor verklaard, doch wanneer een der vertegenwoordigers van oordeel is, dat een aan de orde gesteld punt voor hem van principiële betekenis is, dan wordt dit punt, indien daarover bij de besprekingen geen overeenstemming wordt bereikt, van de agenda afgevoerd.

Wat is een Bedrijfsunie?

De vakbonden met gelijke werkgebieden, aangesloten bij een vakcentrale, vormen een Bedrijfs- of vakunie. Zo vormen b.v. de drie organisaties van de metaalbewerkers, aangesloten resp. bij het R.K.W.V., het C.N.V. en het N.V.V, met elkaar een Bedrijfsunie, omdat zij eenzelfde werkgebied hebben

De Unie is bevoegd:

1e. bij alle bevoegde organen en bij de werkgevers de belangen van de werknemers in de betrokken bedrijfstak(ken) voor te staan met betrekking tot de regeling van arbeidsvoorwaarden, de vakopleiding, de veiligheid, de hygiëne en de orde in de fabrieken en werkplaatsen, de naleving van wetten, verordeningen en collecieve contracten en alle andere onderwerpen, voor zover deze de belangen van enige arbeiders in de betrokken bedrijfstakken in het bijzonder treffen;

2e. met de hoofdbesturen van de bij haar aangesloten vakbonden overleg te plegen en deze daartoe in vergadering bijeen te roepen;

3e. de medewerking van de bij haar aangesloten vakbonden te verlangen voor de uitvoering van besluiten:

a. van de Unie;

b. van andere bevoegde instanties. indien deze voor de uitvoering van haar besluiten de medewerking van de Unie verlangen;

4e. geschillen tussen bij haar aangesloten vakbonden door de Raad van Vakcentralen te doen beslechten;

5e. van de bij haar aangesloten vakbonden bijdragen te vragen in de kosten aan de werkzaamheden van de Unie verbonden.

Het bestuur van deze Unies is zodanig samengesteld, dat een gelijk aantal vertegenwoordigers van elke richting daarin zetelt. De Unie is als het ware het toporgaan van de verschillende vakorganisaties met gelijk werkgebied en in het bestuur van de Unie worden de beslissingen genomen ten aanzien van de kwesties, die tot haar bevoegdheid en werkzaamheid behoren.

Wordt er een beslissing genomen dan betekent dit, dat zowel de vertegenwoordigers van de katholieke, de christelijke als de moderne arbeidersbeweging daarmede accoord gaan. Er wordt dus samendoende één lijn getrokken en allerlei meningsverschillen zijn uitgesloten; onderlinge bestrijding van de vakorganisaties is hiermede volkomen uitgesloten.

Men zal moeten toegeven, dat dit een enorme stap in de goede richting betekent.

Plaatselijke Unies

De afdelingen van de organisaties, welke de bedrijfsunies vormen, werken in een plaatselijke Unie samen.

Het doel van een plaatselijke Unie is de sociaal-economische en sociaal-hygienische belangen van de werknemers-bedrijfsgenoten te behartigen. Zij is bevoegd, met eerbiediging van de zelfstandigheid en met bevordering van de zelfwerkzaamheid van de afdelingen:

1e. initiatief te nemen, liggende op het gebied van de (plaatselijke) bedrijfsarbeid en het resultaat daarvan bij de Bedrijfsunie in te zenden;

2e. contrôle uit te oefenen op de toepassing en naleving van voor de werknemers van belang zijnde wetten, verordeningen en contracten;

3e. desgewenst te bevorderen, dat in ondernemingen met méér dan 5 werknemers en voor complexen van ondernemingen, waarin minder dan 5 werknemers werkzaam zijn, een of meer vertrouwensmannen worden aangewezen.

Werden dus in het verleden plaatselijke vakacties op touw gezet door een plaatselijke vakafdeling — met goedvinden van haar hoofdbestuur — in de toekomst zal dit geschieden door de vakunie, waarin dus alle richtingen vertegenwoordigd zijn.

Ook hier weer één gemeenschappelijk optreden naar buiten en ook hier is het uitgesloten, dat de diverse richtingen langs elkander heen werken.

Raden van Overleg

Ten slotte is dan nog voorzien in een vorm van samenwerking tussen de plaatselijke vakcentralen. Deze plaatselijke vakcentralen verenigen zich in een Raad van Overleg en deze raad treedt op als de vertegenwoordiger van de gezamenlijke afdelingen van de aangesloten vakbonden, welke ter plaatse gevestigd zijn.

De bevoegdheid van de Raad van Overleg is:

1. voorstellen, zijn werkgebied betreffende, bij de Raad van Vakcentralen in te dienen;

2. bij de bevoegde plaatselijke autoriteiten verzoekschriften in te dienen;

3. medewerking te verlenen bij de uitvoering van wetten, verordeningen en/of besluiten van openbare organen. Hij bevordert de gezamenlijke aanwijzing van vertegenwoordigers in die organen, waarin het gemeentebestuur of andere organen vertegenwoordigers van de plaatselijke werknemersbeweging wensen op te nemen.

Het bestuur van de Raad van Overleg bestaat uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van elk der drie richtingen. Ook hier dus weer één gemeenschappelijk optreden naar buiten, waardoor bij voorbaat elke afzonderlijke actie van deze of gene richting is uitgesloten.

Ditzelfde overkoepelende orgaan tussen de plaatselijke vakcentralen vinden wij, zoals in de aanhef reeds besproken, terug in de landelijke Raad van Vakcentralen, het overkoepelende orgaan dus van het Nederlands Vakverbond, het Christelijk Nationaal Vakverbond en het R. K. Werkliedenverbond, waarvan wij samenstelling, taak en bevoegdheid reeds in het kort samenvatten.

Uniforme contributieregelingen

Van groot belang is ook het feit, dat ten aanzien van de contributieregeling volkomen overeenstemming en uniformiteit verkregen is. Zo heeft de Vakunie van Kantoorbedienden een contributieregeling, die voor elk der drie samenwerkende organisaties gelijk is en waarbij dus elke concurrentie-overweging buiten geding is. Ook voor de andere organisaties komen er soortgelijke overeenkomsten, waarbij de contributie op 2 pct. van het inkomen is gesteld. Het zal niet langer zo zijn, dat in het ene bedrijf de vakbonden een veel hogere contributie vragen dan in het andere, en ook daarmee is o.i. een grote en goede stap in de gewenste richting gezet, doordat de regeling der contributie nu geen concurrentie-element meer kan bevatten in de propaganda en de ledenwerving.

* * *

Wanneer men een en ander rustig en objectief overziet, dan zal men inderdaad moeten toegeven, dat hier besluiten van zeer ingrijpende aard zijn genomen. Dit alles is in hoofdzaak de vrucht van het regelmatige en intensieve contact tussen de leiders der drie vakcentralen gedurende de tijd der bezetting. Zij hebben veel en prachtig constructief werk gedaan en ook de leiding van ons Verbond heeft hierin vanzelfsprekend een zeer werkzaam aandeel gehad.

Er is thans een vorm van samenwerking ontstaan, die afgestemd is op de Nederlandse verhoudingen, er is een eenheid in vrijheid en verscheidenheid ontstaan, die, naar wij mogen veronderstellen, ook wat de practische resultaten betreft, wel zeer gunstig afsteekt tegen de geforceerde eenheid, zoals Woudenberg en zijn consorten die aan de Nederlandse werknemers hebben willen opleggen.

De omstandigheden maakten het vanzelfsprekend onmogelijk, dat het bovenstaande eerst ter goedkeuring kon worden voorgelegd aan de respectieve wetgevende Algemene Vergaderingen, doch met grote stelligheid mag worden verwacht, dat deze instanties binnen afzienbare tijd hun sanctie zullen verlenen op wat door de kopstukken der Nederlandse sociale beweging met zulk een grote voortvarendheid en inzicht in de nieuwe verhoudingen tot stand werd gebracht, het spiedende oog van S.D. en Gestapo ten spijt.

L. M. BEUMER

Mededeling

Ten einde de verschillende rubrieken beter tot hun recht te doen komen hebben wij — bij wijze van proef — ditmaal Herstel in een dubbele omvang laten verschijnen, hetgeen onzes inziens ook aan opmaak en overzichtelijkheid ten goede is gekomen. De volgende week verschijnt Herstel dus niet, daarna weer in acht pagina's en zo vervolgens, totdat wij wekelijks weer over acht pagina's kunnen beschikken. En ook dat zal slechts een voorlopig resultaat zijn, want onze plannen reiken nog veel verder! De lezers mogen ons intussen gerust eens hun mening over een en ander te kennen geven.

Leiding en leven der Katholieke Arbeidersbeweging

hebben door hun manmoedige houding tijdens de bezetting, getoond vaderlanders te zijn in de beste zin van het woord. Zij vernieuwen op deze historische Verjaardag van H. M. de Koningin hun belofte van trouw en verlangen een werkzaam aandeel te nemen in de opbouw van een nieuw, welvarend en gelukkig Nederland.

Het is weer mis geweest!

(d. B.) Het is weer mis geweest met de z.g. eenheidsvakbeweging te Rotterdam; wéér is er gestaakt. Gevolg: schepen naar buitenlandse havens, grote ontstemming bij het Nederlandse volk, dreigend militair ingrijpen der Regering, — gevolg dus ook: een verloren staking.

Is die staking geheel verloren? Zeker niet. Winst is, dat wij nu opnieuw weten, wàt die eenheidsvakbeweging voor een ding is: het is een stuk misdadige syndicalistische vakbeweging.

Overigens ligt dat Rotterdamse geval er min of meer mal bij, — minstens is er een aantal onduidelijkheden. Zo ten aanzien van de Scheepvaart-Vereniging-Zuid. Wij missen bij die werkgeversvereniging fierheid, karakter, zelfstandigheid. Er was, jarenlang reeds, overleg met de bonafide transportarbeidersbonden; er waren, dikwijls onder moeilijke omstandigheden, overeenkomsten gesloten. Redelijk en logisch ware het geweest, dat de Scheepvaart-vereniging-Zuid, thans, trots en ondanks allés met die bonafide bonden verder had gevaren, — dat zij de waan van de dag had getrotseerd. Dat heeft zij niet gedaan; zij is mèt de eenheidsvakbeweging (mede) in zee gegaan; zij heeft er mee geconfereerd en had daarbij nog de vrijmoedigheid, om geen scherper woord te gebruiken, de transportarbeidersbonden uit te nodigen.

Natuurlijk hebben die bonden zulks, in overleg met hun Centrales, aanstonds geweigerd; aanstonds, — hun karakter, hun goede trouw, hun verantwoordelijkheidsgevoel verzette zich tegen het spelen van dat spel.

De werkgevers van de Scheepvaart-Ver.-Zuid verschuilen zich achter de Regering; de Regering zou willen dat onderhandeld wordt met de eenheidsheren. De Regering ontkent zulks pertinent; de Scheepvaart-Ver.-Zuid was vrij te doen hetgeen zij nodig oordeelde. Dit ligt ook voor de hand; de Scheepvaart-Ver.-Zuid moest, als zodanig, een standpunt bepalen; dat heeft ze gedaan, waarbij zij zich niet aan koud water, niet aan „de politiek", heeft willen branden —, zij heeft de weg van de minste weerstand gevolgd, zij was op-en-top opportuniteit, geen enkel beginsel lag aan haar houding ten grondslag, — zij verloochende hen met wie zij lange tijd samenwerkte. Het zal t.z.t. wel blijken, of „Zuid" op het goede paard heeft gewed.

De z.g. eenheidsvakbeweging heeft nu verklaard, dat zij de regels van het spel volgen zal, — dat zij zich neer zal leggen bij de uitspraak van de Rijksbemiddelaars en dus....

Ja, wat nu? Is nu, na die afgedwongen verklaring, die eenheidsvakbeweging opeens van karakter veranderd? Is zij nu opeens een nieuwe vereniging geworden die „erkenning" verdient?

Elk verstandig mens weet toch beter. Dat kàn die z.g. eenheidsvakbeweging ook niet; zij móét wat anders zijn dan de „gewone" vakbeweging, anders is haar bestaansgrond naar de maan, — dan is zij wat de anderen zijn, — dan is er een stukje vakbeweging bijgekomen in Nederland, dan heeft zij, in plaats van de eenheid bevorderd, de verdeeldheid vergroot.

Men zit met het geval, dank zij mede de werkgevers van het Rotterdamse havenbedrijf.

Is er nog geen andere kant aan deze kwestie?

Zie de houding van de havenarbeiders.

Zonder twijfel. Hoe is het mogelijk, dat de havenarbeiders zich door enige onverantwoordelijke lieden laten leiden, laten opzwepen?

Beter inzicht?

Men moet trachten nuchter, objectief te oordelen. Moeten we, indien we om ons heen zien, niet erkennen, dat **het** Nederlandse Volk geestelijk de gevolgen draagt van vijf jaren oorlog, vijf jaar geestelijke en materiële armoede, vijf jaar terreur, vijf jaar opgekropte woede? Ons volk is uit een donkere put van ellende en verwarring gekropen en staat nu, opeens, in het volle licht van het vrije leven. Is het wonder, dat het, tijdelijk, lichtblind is, — dat het, tijdelijk de weg kwijt is ten gevolge van de door den vijand veroorzaakte puinhopen?

Dat geldt óók voor de massa van de werkers in de haven; zij, een groot deel ervan althans, zijn, tengevolge van het plotseling verschenen helle licht, de herkregen vrijheid, de weg kwijt geraakt; zij moeten zich opnieuw oriënteren; dat kost enige tijd.

Het is de taak óók van de katholieke arbeidersbeweging hen daarbij te helpen; zij moet daarbij naar de beproefde middelen grijpen: voorlichting, schriftelijke, vooral ook persoonlijke voorlichting, persoonlijk contact thuis; onze werkers moeten, op grond van hetgeen in het verleden gepresteerd is en met verwijzing naar hetgeen **nu** op het program staat er van overtuigd worden, dat, hetgeen mogelijk is gedaan zal worden om hun sociale positie veilig te stellen. Geen orgaan is daartoe beter in staat, dan de bona fide arbeidersbeweging van Nederland.

De materiële belangen worden veilig gesteld.

Daar komt voor de Katholieken bij dat, boven alle materiële zorgen uit staat de noodzakelijke verzorging van hetgeen wij geestelijk nodig hebben. De christenmens moet „brood" hebben om te leven — doch „brood" alleen is onvoldoende, — de geest heeft evenzeer zijn aanspraken; die moeten even noodzakelijk, bevredigd worden.

Daarvoor zorgt mede onze katholieke arbeidersbeweging.

Daarom heeft onze beweging een gewichtige taak in het huidige sociaal-economische gebeuren in Nederland; daarom werken tienduizenden voor haar, dag aan dag mèt overtuiging en enthousiasme. Daarom vertrouwen wij dat de beweging omstreeks het nieuwe jaar weer op haar oude kracht zal zijn, en dat zij weer op oude toeren draait.

Dat alles moet het resultaat zijn van beter inzicht, met name en in het bijzonder in de grote steden.

Katholieke Organisaties.

Onze vroegere organisaties op cultureel en sociaal terrein, met name de stands- èn vakorganisaties, dienen haar onderbroken werkzaamheden opnieuw te hervatten. Onze onderhorige gelovigen worden dringend vermaand wederom lid te worden van de hun passende stands- en vakorganisatie.

+ Dr. J. DE JONG,

Utrecht, 10 Juli 1945. Aartsbisschop van Utrecht.

KRAAMGELDUITKERING ONDERDUIKERS

Betreffende de uitkering van kraamgeld richtte de Minister van Sociale Zaken d.d. 25-7-'45 onderstaand schrijven aan de Federatie van Bedrijfsverenigingen voor Ziekengeldverzekering:

„Mij is het volgende geval ter kennis gekomen.

Een arbeider, gevorderd om voor de Duitse Weermacht te werken, weigerde zulks te doen, wist zich schuil te houden en tijdens de periode zijner onderdrukking had de bevalling zijner echtgenote plaats.

Gedurende die periode was hij niet in loondienst werkzaam en mitsdien niet ingevolge de Ziektewet verzekerd.

Thans vraagt die arbeider om de kraamuitkering van 55 gulden, zich er op beroepende, dat hij in zijn oude betrekking had kunnen blijven.

Het is voor zulk een arbeider hard, zich de uitkering van f 55.— te moeten zien ontgaan. Ik kan mij er daarom mede verenigen, dat in dergelijke gevallen — in afwijking van de bepalingen der Ziektewet — de uitkering van f 55.— alsnog wordt verstrekt. Dit mag echter alleen geschieden in die gevallen, waarin redelijkerwijze kan worden aangenomen, dat, had betrokkene niet behoeven onder te duiken, hij overeenkomstig de wettelijke bepalingen aanspraak op de uitkering zou hebben gehad. De uitkering dient dan te geschieden door het uitvoeringsorgaan, waarbij de werkgever is aangesloten, in wiens dienst de arbeider laatstelijk werkzaam was

Voorshands behoud ik mijzelf de beslissing voor, of in een geval als vorenbedoeld, tot uitkering mag worden overgegaan. Indien bij een der uitvoeringsorganen zich een dergelijk geval voordoet, dient dat orgaan, na ter zake een onderzoek te hebben ingesteld, vergezeld van zijn advies, het geval aan mij ter beslissing voor te leggen."

H. J. KUYPER.

arbeidersvacantie

Naar wij vernemen is door de Stichting van de Arbeid aan het College van Rijksbemiddelaars verzocht algemene machtiging te verlenen om aan arbeiders een minimum vacantie van één week met behoud van loon toe te staan in die gevallen, waarin tot dusver minder werd gegeven.

De Stichting van de Arbeid spreekt de verwachting uit, dat men zich in werkgeverskringen na het verschijnen van deze machtiging hieraan algemeen zal houden.

De vreugde van de arbeid

M'n kind met glisterende ogen,
m'n juichend, stralend, opgetogen
kind, jij, Gave Gods,
wat ben je trots
op zelfgebouwde blokkentoren.
Ik zal je vreugde niet verstoren.
Jij voelt je blij; jij voelt je sterk;
jij bent tevree. Al is je werk
ook even broos nog als je jeugd,
't is goed zo, kind;
dat is arbeidsvreugd.

En later, ben je groter, sterker,
dan wor'jij vast 'n noeste werker;
man, kerel Gods.
Dan wijs jij trots
op zelfgebouwde huizen, kerken.
Dan heb je werkelijk leren werken
Dan weet je pas wat arbeid is
en ken je geen vermoeienis.
Dan vin'je in 't zwoegen juist geneugd.
Dat is goed zo, kind;
dat is arbeidsvreugd.

Dan leer je andere mensen kennen,
die net als wij ook zwoegers bennen,
ook kind'ren Gods,
ook met 'n trots
en met 'n stuwkracht van vertrouwen,
ook met de geestdrift om te bouwen.
Reik zulke mensen dan je hand;
bouwd met hen saam in 't vaderland
'n blank paleis van eer en deugd.
Dat 's goed zo, kind;
dat is arbeidsvreugd.

Dan niet meer drommen van verdrukten,
van werklozen en mislukten.
zij, strijder Gods,
jouw leuz' en trots:
„Bij ons geen al te grote weelde,
„Maar ook geen mokkers en misdeelde".
Dan bouw je mede, sterk en blij,
'n nieuwe, betere maatschappij,
'n taak, 'n toekomst voor de jeugd.
Dat is goed zo, kind;
dat is arbeidsvreugd.

Dan nooit meer haat, dan geen contrasten,
maar samen dragen alle lasten
ter liefde Gods.
Dan ben je trots
op 't christelijk geloof der vaderen
en op het hollands bloed in j'aderen.
Dan is 't gezin weer fundament,
en naastenliefde het cement.
Dan bouw je: daden. Bouw verheugd!
Dat is goed zo, kind;
dat is arbeidsvreugd.

JOAN WALTHAUS

—3—

Een Pauselijk vermaan

In de encycliek tegen het communisme schreef Z.H. Paus Pius XI z.g.:

„Meermalen werd Ons Vaderhart bedroefd om de verdeeldheid, dikwijls futiel in haar oorzaken, maar altijd tragisch in haar gevolgen, welke de kinderen van een en dezelfde moeder, de Kerk, met elkaar in conflict brengt. Men ziet dan, dat de revolutionnairen, die niet zo erg talrijk zijn, van die tweedracht gebruik maken en er ten slotte in slagen deze katholieken tegen elkaar op te zetten. Na de gebeurtenissen van de laatste maanden zou Onze waarschuwing overbodig moeten schijnen. Maar wij herhalen haar nog eens voor hen, die haar niet begrepen of misschien niet hebben willen begrijpen.

Zij, die werken aan de vermeerdering van de tweedracht onder de katholieken, laden een verschrikkelijke verantwoordelijkheid op zich tegenover God en tegenover de Kerk"

het Leven en Streven der Beweging

WIJ BREKEN NIET
WIJ BOUWEN
VREDE, RECHT EN
NIEUW VERTROUWEN!

EEN VERHEVEN TRADITIE HERSTELD

Bisschop en minister-president op het Brabantse Feest van den Arbeid

In vele plaatsen was het jaarlijkse Feest van den Arbeid voor de oorlog een verheven en schone traditie geworden, doch met de komst van den bruten indringer werd ook met deze traditie gebroken, welke op Maria Hemelvaart op het Tilburgse Sportpark inmiddels in ere is hersteld.

De aanwezigheid van Mgr. Mutsaers en minister-president Schermerhorn en tal van andere geestelijke en wereldlijke autoriteiten gaf aan dit feest wel een bijzonder cachet. Duidelijk bleek de grote populariteit van den Bosschen herder, in wiens hart met name de arbeider steeds zo'n grote plaats heeft gehad en behouden, duidelijk ook bleek hoezeer de talrijke menigte de komst van den minister-president op prijs stelde.

P. Coppes voerde tijdens dit feest het woord en ontvouwde enkele punten uit het urgentie-program, nam stelling tegen communisme, liberalisme en bureaucratie en drukte de wil tot samenwerking uit met andere groeperingen. Voorts drong hij aan op medezeggenschap van de arbeiders in de bedrijven, waarvoor hij voor den arbeider-candidaat geen schooldiploma noodzakelijk achtte.

Prof. Schermerhorn beklemtoonde dat de arbeid een stuk is van ons geestelijk leven, en merkte op dat de arbeidersbeweging voldoende blijk heeft gegeven om ook zonder diploma's goede leiders te kunnen leveren. De uiteindelijke vorm van de rechtsorde van de arbeid ligt nog in de toekomst verborgen, doch er zal een zodanige vorm gekozen moeten worden, dat daarbij de grootst mogelijke diensten voor het vaderland worden afgeworpen. Hij deed een beroep op allen om eendrachtig samen te werken in het waarachtig belang van ons zwaar geteisterd vaderland.

Mgr. Mutsaers veroordeelde nog eens zeer scherp het communisme, hekelde het optreden van de eenheidsvakbeweging en spoorde de arbeiders aan tot trouw aan hun eigen katholieke vak- en standsorganisaties. Onder applaus herinnerde de oud-adviseur van St. Raphaël aan het feit, dat deze bond zijn oude ledental reeds met honderd overschreden heeft.

In een groots opgezet spel werden op dit feest de doden herdacht, de kameraden, die in de rechtvaardige strijd voor de goede zaak gevallen zijn, terwijl op deze dag, de dag van Haar hemelvaart, de Tilburgse arbeidersbeweging zich aan Maria toewijdden, waarbij de opdracht geschiedde door Mgr. Mutsaers.

Al werkte helaas het weer niet mee, dit Brabantse feest is in alle opzichten geslaagd. Het viel samen met de derde verjaardag van de moord op de eerste gijzelaars in het Puyenbroekse Bos. Da -om mogen dit feest èn deze herdenking beide telkenjare samenvallen als een hulde, een belofte en een toewijding van het arbeidende volk, dat zijn arbeid in dienst van God en van het vaderland wil stellen en dat de vaderlandse martelaren wil eren, die het hoogste offer — dat van hun leven — hebben gebracht voor een zaak, die ook zozeer die van de Brabantse katholieke werkers is geweest.

Propaganda tussen de puinhopen

Velen van onze mensen werken er in Arnhem practisch tussen de puinhopen, schrijft de bondssecretaris van onze katholieke organisatie voor de hotel-, café- en restaurant-geëmployeerden - maar 't wakkere afdelingsbestuur heeft daar reeds vergaderd en wij zijn daar nu met 15 leden aanwezig. Hij memoreert in datzelfde schrijven de prijzenswaardige steun van diverse plaatselijke Volksbonden en Werkliedenverenigingen bij de versterking van de katholieke vakbeweging. Als alle plaatselijke standsorganisaties in dit opzicht eens krachtig gingen meenelpen, dan zou dat nog een flink stuk scheelen! Eindhoven heeft intussen haar 125 leden, zodat daar nu alles katholiek georganiseerd is, wat tot het hotel- café- en restaurantbedrijfpersoneel behoort. Proficiat! Heerlen kwam met 25 leden binnen. Intussen wordt er hard gewerkt aan de verwezenlijking van concrete desiderata, waaronder de verhoging van de lonen, de regeling der vacanties enz.

HET GAAT GOED!

Het gaat met de beweging goed!
Het gaat ook met de verschillende instellingen van de beweging naar wens!

Meer en meer wordt de propagandistische geest over de afdelingen vaardig!

Ons Kanunnik v. Schaikfonds mag zich in elk geval ook in een pienter stel propagandisten verheugen.

Een plaatsje als Denekamp bv. haalde f 425.— op!

Enschede stuurde 'n paar dagen achtereen steeds maar weer opnieuw een postwissel, varieerende in bedragen van *f* 130,— tot *f* 425.— gulden, totdat er bij de laatste zending het nevenstaande briefje werd gevoegd:

Onze warme hulde aan dit voortvarende comité met zijn flink stel medewerkers, die hun tijd en talenten met zoveel succes hebben willen gebruiken voor dit mooie en verheven doel.

Als dat zo doorgaat komen we dit jaar nog aan tien mille! Het wekkende voorbeeld van Denekamp en Enschede moge intussen z'n uitwerking elders niet missen!

Het comité van Schaickfonds in de St. Josef Par. te Enschede heeft zijn werkzaamheden bijna voltooid. Hard hebben onze jongens gewerkt. Ons devies een kleine taak voor een grote zaak, sloeg in. Naast de f 1500 welke ik U reeds toestuurde, schatten wij de totale opbrengst op rond f 2000. De verspreide leden moeten nog afgewerkt worden, waarmede we thans een aanvang maken. Wij hebben een koor van uitgelezen propagandisten er avond op avond op uitgestuurd om de leden persoonlijk op de hoogte van Uw schrijven te stellen, daar wij niet over folders of ander materiaal beschikken, en dit persoonlijk bezoek heeft een geweldig succes gehad. Wilt U mij tevens berichten hoe wij thans de gemaakte onkosten kunnen dekken. Hopende dat U ons verzoek zult inwilligen verblijf ik

Hoogachtend,
J. H. WEGMAN,
Dr. Ariënstraat 4,
Enschede.

Bijna vol in Vollenhoven

De secretaris van de Werkliedenvereniging in Vollenhoven zond dezer dagen het volgende simpele, maar toch ook weer vèèlzeggende briefje naar het Verbondsbestuur: Moge vele afdelingen zich spiegelen aan deze taaie Vollenhovense propagandageest.

Vanaf de redactie-tafel: proficiat mannen!

Mijne Heren,

Verleden week stuurden wij U de ledenlijst van onze afdeling.

Deze week is het ons weer gelukt nog enkele leden te winnen. Nu nog 'n paar personen en dan hebben we alle katholieke arbeiders in onze afdeling. Wij hopen dat wij ook deze spoedig zullen kunnen inschrijven en verblijven,

Met vriendelijke groeten,
A. G. DE BOER,
Secretaris.

Eerste Openluchtmeeting in West-Brabant

Indrukwekkende manifestatie

Op initiatief van de afdeling Oud-Gastel (N.-Br. werd de eerste openluchtmeeting in West-Brabant gehouden, die een overweldigend succes is geworden. In het openbaar hebben daar de katholieke arbeiders en de arbeidersjeugd hun onwrikbare wil te kennen gegeven van hun trouw aan de leiding van de Kerk, zij hebben getuigd van hun volledig vertrouwen in hun leiders en hebben zij metterdaad en ondubbelzinnig ook blijk gegeven te willen meewerken aan de opbouw van ons ontredderde vaderland.

Het weer werkte schitterend mee en ook de opkomst — ettelijke duizenden getrouwen waren daar bijeen — was prachtig.

De beide sprekers, de Z.E. Pater Severus O. Cap. en Dré de Wolf hebben door hun enthousiaste, maar vooral leerrijke toespraken het hunne ertoe bijgedragen om deze meeting niet tot een holle parade te doen worden, maar tot een bijeenkomst waar kracht en bezieling van uitging en waar verschillende brandende vraagstukken in het juiste daglicht werden geplaatst.

* * *

Pater Severus wees erop, dat nu de tijd gekomen is om oude toestanden met wortel en tak uit te roeien, nieuwe verhoudingen moeten met vereende krachten worden opgebouwd.

Daarbij nemen wij het goede uit het oude mee, vooral de goede geest die uit het oude spreekt en geïnspireerd is door de grote sociale encyclieken, die ons bij de wederopbouw van ons vaderland tot grote steun zijn. Spr. belichtte daarbij duidelijk de rol van de Kerk en bracht grote hulde aan het Hoogwaardig Episcopaat, waarmede de duizenden enthousiast instemden. In het verloop an zijn betoog wees spreker op de veranderingen zoals deze zich in de vakbeweging hebben voltrokken en op de eenheid die door de verschillende richtingen in de nieuwe organisaties is opgetrokken. De Stichting van de Arbeid noemde spr. een historisch moment in de geschiedenis van de arbeidersbeweging.

Aan het slot van zijn toespraak formuleerde spr. een tiental concrete en belangrijke punten, en besloot met een kernachtige aansporing tot trouw aan Kerk en Vaderland en aan de katholieke sociale beweging.

* * *

Dré de Wolf sprak over de nieuwe sociale verhoudingen, over de betekenis van de Stichting van de Arbeid en hekelde scherp het sinistere optreden van de Eenheidsvakbeweging te Rotterdam. Spr. wees op het gevaar in het huidige streven naar eenheid, gelegen in een vervlakking en verwatering der christelijke beginselen. In het bijzonder richtte De Wolf zich tot de Kajotters, memoreerde de tot stand gekomen samenwerking met de St. Jozefgezellen in Haarlem, waardoor de stichting van een nationale katholieke Arbeidersjeugd-organisatie een feit is geworden. Deze nationale organisatie heeft zich reeds bij de Wereld-K.A.J. aangesloten, welke internationale organisatie onder leiding van Kanunnik Cardijn reeds in 40 landen werkzaam is.

* * *

Ook Herwonnen Levenskracht werd op deze meeting niet vergeten en een gehouden collecte bracht de som van ruim 680 gulden op.

In lange rijen, met vaandels, vlaggen en trommels werd vervolgens naar de Kerk gemarcheerd, waar de deelnemers gezamenlijk de gezangen uitvoerden en waarbij een plechtig Lof deze uitstekend geslaagde manifestatie besloot.

Neem Herstel eens mee naar Uw werk en geef het ter lezing aan Uw ongeorganiseerde collega!

De publieke GRABBELTON

Hetgeen reeds vóór de oorlog noodzakelijk om herstel riep, was de volkomen verloren gegane hiërarchie der waarden. En zonder een juiste waarde-verhouding, zonder een verantwoorde rangorde waarin de verschillende levenswaarden zich tegenover elkander verhouden, is er geen harmonie en geen geestelijk evenwicht mogelijk.

In een van zijn magistrale encyclieken gewaagd de paus van de „rust in de orde" maar er is geen orde denkbaar tenzij de onderscheiden waarden der dingen juist afgewogen en juist gerangschikt zijn.

Geldt dit voor het sociale leven; men denke slechts aan de verhoudingen: arbeid en kapitaal, het geldt in niet mindere mate voor het culturele leven. Indien ergens, dan heeft zich juist op het brede terrein van de cultuur dit volslagen gemis aan een ordenend beginsel pijnlijk doen gevoelen.

Sinds jaar en dag wordt door pers, radio en film, door toneel en literatuur, door reclame en propaganda, het waardevolle en het waardeloze, het rijpe en het groene, het morele en het immorele met evenveel (of even weinig) gratie en routine opgediend en aan het publiek voorgezet, zoals de ober met eenzelfde gebaar de soep en de pudding serveert. Tegen deze geestelijke wanorde hebben wij altijd gestreden en zullen wij ook blijven strijden. De kritiek der „jongeren" bestond dan ook naar haar wezen beoordeeld, niet in een willekeurige vitterij op duizend en een apparte gevalleties — gelijk het de tijdgenoten wellicht toescheen, doch betrof in laatste instantie steeds weer die gewraakte ordeloosheid dat gebrek aan waardegevoel, dat gemis aan goede smaak aan geestelijke harmonie.

Wanneer wij terugdenken aan „die goede oude tijd van vóór de oorlog" toen onze katholieke grootbladen met 16 pagina's uitkwamen, herinneren wij ons tevens de onbenulligheden waarmede sommige kolommen werden gevuld, herinneren wij ons, hoe in hetzelfde nummer het hoofdartikel gewijd werd aan de katholieke cultuur en twee volle pagina's aan de zesdaagse Niet aan hetgeen het waardevolste is werd de meeste aandacht gewijd, doch aan hetgeen het meest sensationeel was. Er wie herinnert zich niet de beruchte elk-watwils programma's onzer diverse, elkander beconcurrerende omroepverenigingen? Waartegen was de kritiek gericht welke de „jongeren" eenparig over de K.R.O plachten uit te brengen? Ging het tegen het een of andere programma-punt? Soms inderdaad, doch over dit of dat afzonlijke programma-puntje heen, ging het tenslotte altijd tegen een in cultureel opzicht onverantwoorde richtingloosheid Het ging tegen het „U belt en wij draaien-principe" waarbij de publieke wansmaak tot maatstaf voor programmavorming werd verheven, het ging tegen de zich overal openbarende culturele karakterloosheid.

Wij herinneren ons feestavonden van sociale organisaties met zevende rangs humoristen, wij herinneren ons filmvertoningen met een behoorlijke hoofdfilm en een bijprogramma om te huilen, wij herinneren ons... honderden feiten en feitjes waaruit het hier gewraakte, besliste gemis aan stijl overduidelijk bleek.

Zal dit alles nu beter worden? Zal nu van „hogerhand" leiding en voorlichting worden gegeven? Zal men zich met de culturele vorming van ons volk even ernstig bezig gaan houden als met de sociale en economische problemen? Of blijft de volkscultuur weer het stiefkind waar niemand naar omziet?

Wij hebben de laatste maanden weer zo vele staaltjes van dat verfoeilijk „voor-ieder-wat" beginsel gezien, dat wij ernstig gaan twijfelen aan enige vooruitgang op dit terrein. Zo lazen wij nog dezer dagen van een door de B.S. georganiseerd feest waarop na elkander optraden; Charlotte Köhler, Jo van IJzer Vincent en .. Kees Pruis de „vermaarde" humorist. Een dergelijk programma geeft wel heel duidelijk aan dat er bij de samenstellers van enig stijlbesef geen sprake is. Het is het oude lied; men mengt het verhevene en sublieme met het platvloerse aan en dient het dan als volksgerecht op. Men beschouwt het publiek als een kind dat in ieder geval zijn zin moet hebben, men beschouwt het als een dreinende massa en niet als een gemeenschap welke men de mogelijkheid moet bieden om in schoonheid te leven.

Die neiging om bij de ordinaire publieke opinie in het gevlei te komen, meenden wij ook te bespeuren in het dagblad dat een bericht waarin „onthuld" werd dat de broek van Goering begint af te zakken, uitzonderlijk ging omlijnen en op zijn eerste pagina afdrukte. Ongetwijfeld hebben de lezers gegnuifd, maar het is toch alles bijeen 'n beetje goedkoop om de menigte aldus te gerieven.

Ik schreef reeds eerder dat wij ons momenteel bevinden tusser de klippen van verregaand pauperisme enerzijds, van hernieuwde, burgerlijke zelfgenoegzaamheid anderzijds. Wij moeten deze klippen niet omzeilen, wij moeten deze vernietigen. Wij moeten ons volk bezielen met grote gedachten en grote gevoelens, het leven moet groot geleefd worden.

Het wordt met de dag meer noodzakelijk dat aan het hoofd van instellingen wier arbeid de culturele belangen van ons volk raken, mensen komen te staan, die welbewust streven naar herstel der juiste waarde-verhoudingen, die streven naar een stijlvolle volkscultuur.

Het moet niet meer mogelijk zijn, dat film en krant en radio een soort publieke grabbelton vormen, waarin het waardevolle en het schadelijke, het karakteristieke en het karakterbedervende, het nobele en het platvloerse door elkander heen gestrooid liggen. Er dient in deze doelgericht gewerkt te worden, allereerst door hen die de leiding van de staat in handen hebben en onder wie allerlei instanties ressorteren, en voorts door alle organisaties en instellingen welke zich op het terrein der volkscultuur bewegen.

Het zou hoogst onverantwoordelijk zijn om onder de een of andere democratische leuze, een jarenlang bedorven publieke smaak tot koning uit te roepen.

IAN BEERENDS

Over Ziekmelding

De verzekerde arbeider die ongeschikt is tot het verrichten van zijn arbeid moet hiervan zo spoedig mogelijk, in elk geval binnen 24 uur, ziekmelding doen aan het orgaan waarbij hij voor de ziektewet verzekerd is, dus waar zijn werkgever is aangesloten. Dit kan zijn een bedrijfsvereniging of wel de Raad van Arbeid.

Wanneer de werkgever is aangesloten bij een bedrijfsvereniging, dan is de gewone gang van zaken, dat de arbeider zich ziek meldt bij zijn werkgever, die deze ziekmelding doorzendt aan de bedrijfsvereniging. De arbeider ontvangt dan zijn ziekengeld, voor zover hij daarop aanspraak heeft. Wanneer de werkgever is aangesloten bij de Raad van Arbeid is de gang van zaken anders. Dan moet de arbeider zich ziekmelden bij de Raad van Arbeid en met een ziekmelding bij den werkgever kan hij niet volstaan. Hij kan er ook niet op vertrouwen, dat de werkgever de ziekmelding wel aan de Raad van Arbeid zal doorgeven, want hij is zelf voor het doen der ziekmelding bij de Raad van Arbeid aansprakelijk.

Hieruit vloeit voort, dat de arbeiders steeds op de hoogte moeten zijn bij welk orgaan hun werkgever voor de ziektewet is aangesloten.

Daarom is bij art. 17 der Ziektewet op straffe voorgeschreven, dat de werkgever op een plaats die voor alle arbeiders toegankelijk is, een kaart moet ophangen, waarop vermeld staat bij welk orgaan de werkgever voor de ziektewet is aangesloten.

Dit alles lijkt zo eenvoudig, maar in de practijk is het toch niet zonder grote bezwaren, zoals wij met een enkel woord zullen trachten duidelijk te maken.

* * *

Het komt herhaaldelijk voor, dat arbeiders jarenlang in loondienst waren van een werkgever, die bij een bedrijfsvereniging was aangesloten. Nu veranderen zij van dienstbetrekking en komen bij een werkgever, aangesloten bij de Raad van Arbeid. Bij hun vorigen werkgever hebben zij bij de achtereenvolgende ziektegevallen zich jarenlang bij den werkgever ziek gemeld. Nu worden zij weer ziek en oudergewoonte melden zij zich weer bij den werkgever ziek. Misschien hebben zij de kaart nooit gezien, misschien hebben zij haar wel gezien, maar zijn ze dat alweer lang vergeten.... Hoe het ook moge zijn, de ziekmelding bij de Raad van Arbeid blijft achterwege of komt te laat. Wat is daarvan het gevolg? De Raad van Arbeid keert geen ziekengeld uit, of slechts vanaf een latere datum, want de Raad van Arbeid is niet in de gelegenheid geweest over dit ziektegeval controle uit te oefenen. Van dit recht op controle kan de Raad van Arbeid geen afstand doen.

Maar het gevolg is, dat telkens en telkens zieke arbeiders die volkomen te goedertrouw zijn, te weinig of geen ziekengeld ontvangen. Hoe komt dat?

Dat is een gevolg van het feit dat er tweeërlei wijze van ziekmelding bestaat, verschillend al naar gelang de werkgever bij de Raad van Arbeid of bij een bedrijfsvereniging is aangesloten. Na 15 jaar ervaring met de ziektewet blijft dit euvel nog steeds in onverminderde mate voortbestaan.

Wat moet hiertegen worden gedaan? De aanleiding waaruit deze misère voortvloeit, zou moeten worden weggenomen. Het voorschrift betreffende de ziekmelding zou voor alle verzekerden hetzelfde moeten zijn, onverschillig of de werkgever is aangesloten bij de Raad van Arbeid dan wel bij een bedrijfsvereniging. Eenheid in het voorschrift van ziekmelding dus.

Die eenheid kan verkregen worden langs twee wegen:

1. men kan voorschrijven dat de arbeider zelf de ziekmelding moet doen en daarvoor zelf aansprakelijk is;
2. men kan voorschrijven dat de werkgever steeds met de ziekmelding wordt belast en daarvoor aansprakelijk is.

Welke van deze methodes men ook kiest, steeds zal de eenheid bereikt worden en de moeilijkheden, welke zich tot dusver voordeden en welke wij hierboven schetsten, zullen zijn vervallen.

Welke dezer beide methodes verdient echter de voorkeur? Dit is moeilijk te zeggen; het is min of meer een kwestie van keuze.

Legt men den plicht van ziekmelding op den arbeider, dan breekt men met het gebruik, dat in veruit de meeste gevallen tot dusver gold en volgens hetwelk de werkgever met die taak was belast.

Daar staat echter tegenover, dat sommigen van oordeel zijn, dat men den arbeider moet opvoeden in de leer dat hij zelf zijn eigen zaken moet leren behartigen en dat hij dus ook zijn eigen ziekmelding moet verrichten of laten verrichten.

Persoonlijk ben ik van oordeel, dat het het meest aanbevelenswaardig zou zijn de last over de geheele linie op de schouders van den werkgever te leggen, waar hij nu toch reeds in de grote meerderheid der gevallen berust. Maar hoe dit ten slotte wordt opgelost, lijkt mij bijzaak; hoofdzaak is, dat er eenheid komt, dat de tweeërlei ziekmelding vervalt.

Br. A. B. M.

We zijn er weer!

VRAGENBUS SOCIALE VERZEKERING

Ook de oude rubriek „Vragenbus" voor de sociale wetgeving in het algemeen en voor de sociale verzekeringen in het bijzonder, heeft zich in „Herstel" weer een plaatsje weten te veroveren. Althans, ze is er als er bij de lezers weer de oude onverflauwde belangstelling voor bestaat van vóór den oorlog. Toen was het voor ons een waar genoegen deze rubriek geregeld te verzorgen, want legio was het aantal vragenstellers dat wij van dienst mochten zijn. Ontelbaar was het aantal vragen dat binnenkwam over de rentekaart, over ouderdomsrente, invaliditeitsrente, weduwen- en wezenrente, geneeskundige behandeling, ongevalsuitkering, ongevalsrente, ziekengeld, kinderbijslag, vrijwillige ouderdomsverzekering enz.

Sinds den tijd dat „Herstel" met de gehele Katholieke Arbeidersbeweging moest onderduiken, zijn er nog belangrijke nieuwe vraagstukken bijgekomen, welke verband houden met het terrein dat door de Gewestelijke Arbeidsbureaux en de Ziekenfondsen wordt bewerkt.

Ook op deze punten zullen wij trachten voorlichting te geven.

Moge deze rubriek weer dezelfde overtalrijke belangstelling hebben als voorheen!

Richt daarom Uw vragen kort en duidelijk aan het volgende adres:
VRAGENBUS, Zandberglaan 44, Breda.

Sluit geen postzegel in.

We zijn er weer! We wachten alleen op U d.w.z. op Uw vragen.

A. B. M.

VOOR DE VROUW EN HET GEZIN

Het was niet alleen om de innigheid van zijn gebed en de liefde voor de kinderen, waarom het volk van Maastricht in de zevende eeuw bisschop Remaclus vereerde, want deze heilige begreep vóór alles, dat het niet genoeg is de mensen te leren de handen te vouwen, en hij gaf zijn opdrachten: monniken zouden nieuwe methoden van landarbeid demonstreren, en zelf bedacht hij alles om voor de bewoners van de Maasvallei de levensstanddaard te verhogen door verbeteringen op maatschappelijk gebied en door het stichten van scholen.

ST. REMACLUS
Bisschop en Belijder
Feestdag 3 Sept.

Wie zo de heiligheid aantrekkelijk maakt mag als Sint Remaclus bewondering oogsten en de vroomheid sympathiek maken in aller ogen.

Hier zijn een paar gegevens uit zijn rijke leven, dat door een monnik van Stavelo is te boek gesteld.

Remaclus is geboren in Aquitanië uit aanzienlijke ouders, die hem in 622 naar het hof van Clotarius 11 zonden om door Sint Eligius, Eloy, de goudsmid, te worden opgevoed. Spoedig evenwel stond het hofleven den jongen tegen en om zich tot het priesterschap voor te bereiden begaf hij zich naar Bourges. Een derde stap deed hem om opname verzoeken in het klooster van Solignac. Daar leefde hij een leven van beschouwing, dat de vruchtbare voorbereiding werd en de studietijd voor het latere actieve leven, dat hem wachtte als bisschop van Maastricht. Hij kreeg deze hoge waardigheid, nadat hij de beroemde kloosters van Stavelo, in het Maastrichtse en Malmedy, in het Keulse had gesticht. In 652 volgde hij Sint Amandus op als bisschop van Maastricht. Hij werd een figuur van nationale betekenis door zijn arbeid voor de opheffing van het volk. Hier ziet men hoe een monnik in de lange jaren van uiterlijke teruggetrokkenheid en zogenaamd niets-doen voor de gemeenschap, een taak heeft voorbereid die veelomvattend was en voor de Nederlanden een zegen betekende.

Tien jaar heeft Remaclus als heilig sociaal werker het bisdom bestuurd, toen trok hem het klooster van Stavelo, waar hij in 664 gestorven is.

JAN BURGER.

Waar gaan we heen?

„De nieuwe wereld in!" zouden we enthousiast willen antwoorden!

Maar hoe komen we in die nieuwe wereld?

Welke weg is de veilige, de enige weg?

Het antwoord kunnen we vinden bij hen, die het goed menen met het Nederlandse volk.

En dat antwoord luidt: langs de weg van het dienen!

Dienen is de weg, die naar de nieuwe wereld leidt. Dienen is de weg die alle Nederlanders moeten opgaan, ook zij, die alleen maar wensten gediend te worden.

Wij moeten vreugde vinden in onze dienstbaarheid.

't Moet zó worden, dat wij als het ware erop uit zijn om anderen van dienst te zijn, anderen te helpen.

Wat zou er méér vreugde zijn in zaak te eeuwigen leven. En Christus zegt van Zichzelf: „Ik ben niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen"

Van Maria weten wij, dat zij haar hoogste uitverkiezing aanvaardde met de ootmoedige bekentenis: „Zie de dienstmaagd des Heeren".

Het leven van iedere Christen is — moet althans zijn — een leven van dienstbaarheid aan God. En hebben wij allen niet ondervonden, dat God dienen, geen straf en geen last is, maar een onderscheiding en een groot levensgeluk.

och gaat een waarlijk christelijk leven véél verder in zijn dienstbaarheid, want het kent de handeling der voetwassing met het vermanend woord. „Zo moet ook gij elkanders *voeten wassen*". *Het kent de parabel* van de feestmaaltijd met de conclusie: „Zo zullen de laatsten de eersten en de eersten de laatsten zijn".

Historie van de week

Aangezien ons blad thans om de 14 dagen verschijnt (hopelijk in deze omvang binnenkort elke week!) is ook de historie van de week een historie van twee weken, waarin wij tevens enkele actuele feiten, die nog geen historie, doch ons inziens het vermelden wel waard zijn, hebben opgenomen.

1 Sept wordt de electrische treinverbinding Amsterdam—Haarlem, Den Haag—Rotterdam en Rotterdam—Maassluis hersteld

2 Sept. is het 40 jaar geleden dat door bemiddeling van president Theodore Roosevelt met de vrede van Portsmouth een einde kwam aan de Japans-Russische oorlog.

2 Sept. is het 75 jaar geleden dat Napoleon III bij Sedan door de Duitsers werd verslagen en gevangen genomen.

2 Sept. is het 50 jaar geleden, dat op het Plein te Den Haag een door benzine in beweging gebrachte velocipede (fiets) voor het eerst de aandacht trok

3 Sept. vieren de Verenigde Staten van Amerika arbeidsdag (labor day)

3 Sept. viert de Republiek San Marino haar jaarlijks nationaal patroonfeest.

4 Sept. hield Hitler 5 jaar geleden zijn befaamde rede, waarin hij o.m. zeide: „Stelt u gerust, Engelsen, wij komen!.. Wij zullen hun steden wegvagen (ausradieren)".

4 Sept. is het 25 jaar geleden, dat de eerste IJzerbedevaart werd gehouden ter huldiging van de gevallenen (voor meer dan 85 pct. Vlamingen), die in de eerste wereldoorlog aan de IJzer de heldendood vonden

5 Sept. is het 250 jaar geleden, dat de stad Namen met de belangrijk versterkte citadel, welke door maarschalk Boufflers met 15.000 man werd verdedigd, na een beleg van tien weken door stadhouder Willem III werd veroverd.

5 Sept. hoopt H. M. Koningin Farida van Egypte haar 24e verjaardag te gedenken.

7 Sept. hoopt Z. K. H. Kroonprins Boudewijn van België zijn 15e verjaardag te gedenken

7 Sept. viert Brazilië jaarlijks zijn onafhankelijkheidsdag (Grito di Ipiranga, 1822).

8 Sept. is het twee jaar geleden, dat Italië onvoorwaardelijk capituleerde.

8 Sept. hoopt pater Mateo S.S.C.C. (M. Crawley Boevey), stichter van het werk der intronisatie zijn 66e verjaardag te gedenken.

10 Sept. hoopt mgr dr. J. de Jong, aartsbisschop van Utrecht zijn 60e verjaardag te gedenken.

10 Sept. hoopt de Nederlandse essayist en romanschrijver jhr. Pieter van der Meer de Walcheren, wiens dagboek een Nederlandse, Duitse, Franse, Amerikaanse, Italiaanse, Spaanse en Poolse editie beleefde, zijn 65e verjaardag te gedenken.

Wanneer de plaatsruimte zulks toelaat zullen wij in de pagina, meer speciaal voor het gezin bedoeld, ook steeds een heiligenfiguur bespreken, voor zover deze voor ons land althans betekenis heeft gehad. Zeer veel van deze heiligen, sociale werkers bij uitstek, zijn voor ons volkomen onbekend gebleven en toch is hun arbeid in de lage landen aan de zee van onschatbare waarde en van grote invloed geweest.

In de week, waarin de dag van hun naamfeest valt, zullen wij dus steeds aan één dezer figuren een korte beschouwing wijden.

het probleem van het
DIENEN
in de wereld

Wil ons volk weer gelukkig en welvarend worden, dan zal het zich moeten dwingen tot dienstbaarheid. Wie een goede daad stelt, wie z'n taak in het gezin en in het maatschappelijk leven goed opvat, bewijst èn aan zichzelf èn aan de gemeenschap een dienst. Onze medewerkster in het Zuiden ontwikkelt hier enkele, meer voor de vrouwen bedoelde, doch feitelijk voor alle lezers nuttige gedachten.

het leven als er méér dienstbaarheid was onder de mensen.

Want het is zeker waar, dat iedere goede daad die men stelt, vreugde verschaft aan hem, die ervan profiteert, maar nog méér aan hem, die, „dank u" in ontvangst mag nemen.

Ons volk — wil het gelukkig worden, vreugdevol en welvarend — zal opnieuw zich moeten dwingen tot dienstbaarheid.

enEn omdat wij, katholieke vrouwen, óók willen meewerken aan de opbouw van de nieuwe wereld, daarom zullen wij het begrip „dienen" eens wat nader beschouwen.

Iedere katholiek is zijn leven lang vertrouw geweest met het woord en het begrip — dienen!

Honderden malen spreekt het Evangelie er over als over een noodzaak

Ja, de christenmens moest de meest dienstbare mens ter wereld zijn, daar het de beslissing omtrent zijn eindbestemming afhankelijk weet van de Godsspraak: „Alles wat ge den minste der Mijnen gedaan hebt, dat hebt ge Mij gedaan."

Daarom moeten wij onze dienstbaarheid aan de mensen beschouwen, niet als een vernedering, maar als een eer; niet als een last, maar als een lust. Het is immeds geen vernedering een ander te dienen. Integendeel,: het vraagt verantwoordelijkheidsgevoel en plichtbesef, deugden, die een mens niet minder, maar juist meerderwaardig maken.

Ieder mens moet dienen, ook al zien wij dat niet.

De werkgever dient zijn bedrijf en daardoor den gebruiker van zijn artikel; de gemeenschap.

De arbeider dient zijn werkgever en daardoor: de gemeenschap.

Een moeder dient haar gezin en daardoor: de gemeenschap.

Zo kunnen we blijven aantonen, dat alle leven en bewegen der mensen een dienen is aan elkander, hetzij men met het hoofd, dan wel met de handen werkt. Het komt er maar op aan dat wij aan het dienen de juiste waarde geven.

* * *

Niemand dient het gezin méér dan Moeder en wie zou het in zijn hoofd halen moeder in het gezin de minste te noemen?

Wie zou den dokter met zijn drukke practijk, den chirurg met zijn dag en nachtdienst in de hospitalen den minste noemen?

Het dienen maakt den mens niet kleiner, maar groter. Onze gemeenschap heeft dat vergeten en de juiste waarde der dingen verlegd.

Wij hebben vaak te véél oog voor ons „goed recht". Rechten, die hebben we, daar zijn we van overtuigd; maar plichten hebben we nog veel meer, en dat vergeten we wel eens. Wij moeten zorgen voor onszelf en daar zijn we héél de dag vol van; maar we moeten ook zorgen voor een ander en dat vraagt een opzij zetten van het eigenbelang. Als je dikwijls op reis bent, maak je véél mensen mee. Zo maakte ik dezer dagen mee, dat een jongmens een oude dame van de treeplank in de trein duwde, omdat hij bang was geen zitplaats te kunnen bemachtigen. Alle hoffelijkheid, alle wellevendheid in de menselijke samenleving verdwijnt, als het egoïsme hoogtij viert en dienstbaarheid niet als deugd, maar als dwang en last wordt aangeslagen.

Ook de mensen, die in Nederland de opbouw der samenleving ter hand hebben genomen, spreken ons van dienen.

„In de nieuwe sociale orde moet het dienen voorop staan. Wij allen moeten dienen. Want zonder dienst aan de gemeenschap is elk plan van economische opbouw ten dode gedoemd, is alle gepraat over sociale gerechtigheid en sociale orde, een holle phrase.

Mogen wij, katholieke vrouwen van Nederland bewust van onze grote en heilige taak in het leven, door onze levensdaden meehelpen, aan de heropbouw van het Nederlandse volk in de zin van dienstbaarheid en hulpvaardigheid aan elkander.

M. REIJNTJES,

VREDE

Een warm gevoel van dankbaarheid vervult telkens ons hart, wanneer wij langzamerhand meer beseffen de onwaardeerbare gave van de vrede, die vanaf 5 Mei 1945 ons deel is geworden.

De vrijheid wordt nog beperkt door de vele verlangens, waarvan de verwezenlijking nog verre ligt.

De vreugde om de vrijheid voelen wij getemperd door de weemoed om wat verloren is.

Doch de vrede hebben wij allen begroet met zuivere gevoelens van vreugde en dankbaarheid.

Heerlijke gaven zijn reeds ons deel geworden!

Wanneer de nacht valt over de wereld zullen geen gevaren uit de lucht ons meer bedreigen.

Het oorlogsgeweld is verstomd en de orde herwint haar rechten.

Bedrog en sluipmoord zijn gekneveld en het verraad sluipt niet meer in onze gelederen. — Wij hebben de rijen gesloten en zijn geworden van vreemde smetten vrij. Vele ergernissen blijven — van nu af — ons gespaard en de zorgen voor het dagelijks brood zijn lichter geworden.

Vrede is teruggekomen in de huisgezinnen, tussen de landen en volkeren.

Laat dankbaarheid ons vervullen en bereidheid een bestendige plaats vinden in onze harten, bereidheid om de vrede te behouden en te versterken.

Vrede moge onze kinderen verwelkomen in deze wereld. Vrede moge onze levensavond verlichten. Vrede moge de gezellin zijn op onze levenspaden.

Laten wij dienstbaar zijn aan de vrede, zonder welke het leven eigenlijk niet waard is geleefd te worden.

Zonder vrede sterft de poëzie des levens en verdort de schoone verbeelding. Zonder vrede verwoekert de cultuur, verdwijnt de godsdienst en vlucht het recht uit de wereld der mensen.

Beseffen en waarderen wij de mateloze gave van de vrede en sterken wij ons in de toekomst, in alle omstandigheden des levens, met de belofte der Wijsheid zelve — zoals de Heilige Schriften ons leren — dat wie van goede wil zijn de vrede deelachtig worden.

Vital V.

Onze mensen vertellen

Barbaarse toestanden in concentratiekampen

Vervolg

Hierna werd 't slaapprobleem opgelost, 3 matrassen naast elkaar gelegd en met z'n vieren erop onder drie dekentjes, met de kleren aan, om zo de kou te trotseren. Deze cel moest ik na 4 of 5 dagen weer verlaten en werd toen overgebracht naar cel 564 waar ik aantrof: een Jood, een halfjood, advocaat uit Heemstede, en een groenteboer uit Amsterdam. De groenteboer werd na 6 dagen ontslagen. Na enige dagen verblijf in deze cel kwam op een morgen de gevangenis-directeur en vroeg mij of ik straten kon maken, geen gewone straten maar vlechtwerk. Ik had opgegeven bestuurder en metselaar van beroep te zijn, zodat ik hem antwoordde dat het wel zou gaan. Deze straat werd door mij gemaakt en ik kreeg daarvoor een pannetje eten en een rodekruis-pakketje extra. Het was feest in de cel want alles werd natuurlijk gedeeld. Het bleek dat mijn vakkennis bij de heren had ingeslagen daar mij na enige dagen werd opgedragen de hoofdriolering in de gevangenis na te zien en te verbeteren. Deze was regelmatig verstopt. Op mijn verzoek werden er een aantal gravers aangewezen, bijna alle zwarthandelaren, die ieder voor zich ook een pannetje eten extra kregen. Deze riolering werd door mij verlegd en er werden nieuwe putten gemetseld, zodat het rioleerprobleem voor deze gevangenis werd opgelost.

Inmiddels was de jood in verhoor geweest en toen hij terug kwam miste hij zijn neus en een oor. Hij was dus totaal verminkt. De halfjood onderging hetzelfde lot en kwam met een verbrijzeld oog en een verminkte kaak terug!

Ze werden op transport gesteld en gingen hun levensstrijd beginnen in een van de concentratiekampen in Duitsland.

KOP-OP!

De toestand was vijf lange
jaren benard
Maar wie in de toekomst
geloven,
Betwijfelen niet of de knoop
wordt ontward:
Het weerstandsvermogen,
door ramspoed gehard,
Komt alles met God's hulp
te boven!

Nu was het mijn beurt om verhoord te worden; dat duurde van 's middags 2 uur tot diep in de ochtend. Na minstens 25 keer tegen de grond geslagen te zijn werd het protocol in het Duits opgesteld en voorgelezen. Ik weigerde te tekenen doch dit volhouden had mijn leven gekost, dus tekende ik tenslotte en hoorde daarna niets meer. De 40e dag 's morgens om half vijf ging de celdeur open en mijn celgenoten gingen er uit. Ik moest mij aankleden en na een half uur met mijn neus tegen de muur in de gang geplaatst te zijn met nog 12 politieke gevangenen, werden wij gebracht naar de bureaux. Wij dachten naar huis te gaan doch dit bleek spoedig een verkeerde gedachte te zijn en werden wij op transport gesteld naar het

Concentratiekamp Vught

De reis naar Vught is een onvergetelijke dag geworden. De dames en heren van het Rode Kruis hadden er voor gezorgd dat er volop eten en drinken was, terwijl het publiek voor rookgerei zorgde. De Haagse recherche, welke ons geleidde, maakte de boeien enigszins los, zodat wij onze handen konden gebruiken. Zodra wij in Vught aankwamen werd het driestig. De hekken waren gesloten, wij werden opgesteld in het gelid en onder schoppen en slaan gebracht naar een pleintje. Hier moesten wij ons ontkleden en bleven door 36 uur gestationneerd. De vierde dag werden we kaal geschoren, het costuum werd ons toegewezen, met vodden van ondergoed en een paar Duitse klompen. Nu kwam de capo van de Kanataine en leidde ons naar het blok. Hier werden de orders gegeven wat men te doen en te laten had. Hier begon het marcheren van de ochtend tot de avond. Het duurde niet lang of men had stukkende voeten. Hierbij kwam nog water in de benen zodat ik na een korte tijd werd opgenomen in het Revier. Na een tijd verpleegd te zijn werd ik ingedeeld bij een arbeidscommando, 12 uur per dag werken. 's Morgens en 's avonds appèl. Het gebeurde soms dat men uren tot in de nacht stond opgesteld en te wachten op het commando: inrukken!

W. J. Heselaars

In de blokken hield men ons na een dagtaak van 12 uur geregeld bezig, dan binnen-contrôle of strafmarcheren omdat een deken niet netjes lag of iets dergelijks.

Ik had het geluk streng in het geheim op een hoek van een blok 's morgens heel vroeg mijn Pasen te kunnen houden. Dat was voor mij een grote geruststelling. Het verblijf in Vught was van korte duur en ik werd op transport gesteld met 85 personen in een beestenwagen naar een concentratiekamp in Duitsland.

Dachau

Het transport met een opeengehoopte massa 3 dagen en nachten zonder eten en drinken, is niet te beschrijven; welk leed daar geleden is is niet te peilen en het was dan ook niet te verwonderen, dat bij aankomst 68 doden waren te betreuren. Men kan begrijpen hoe de toestand was van de overlevenden.

In Dachau werden wij geplaatst op een plein, moesten ons uitkleden en bleven 24 uur hier staan. Wij werden vergast op een ¾ liter soep die niet eetbaar was. Hierna werden de nummers afgeroepen en met 5 riemslagen over je rug, waarvan je inkrimpt van de pijn, werden wij ingedeeld in groepen en gebracht naar een blok. Kanataine, genoemd.

De huisvesting zag er vies en verwaarloosd uit, plaats voor het gebruik van eten was er niet, zodat dit regelmatig in de open lucht moest geschieden. In de slaapzaal stonden 3 opeengestapelde een-persoons ledikanten tegen elkaar geplaatst en met 5 personen in 2 eenpersoonsledikanten moest de nacht worden doorgebracht. De dekking bestond uit een deken per persoon, welke steeds rouleerde. Luizen en vlooien waren voldoende aanwezig, zodat ziekte en infectie de orde van de da werd. Het eten bestond uit een-zesde brood (brood 6½ ons) 's morgens en 's avonds, terwijl 's middags ¾ liter soep werd verdeeld. Lepels, vorken en messen waren verboden artikelen.

Vakcommando's

De valide personen werden ingedeeld in vakcommando's, terwijl invaliden werden geplaatst in aparte blokken. Deze werden afgesloten en hadden geen relatie met de valide personen, op sluikse wijze kwam evenwel verbinding tot stand.

De vakcommando's waren volgens de beroepen van de personen samengesteld. Zij die geen beroep of een beroep uitoefenden, hetwelk in de kampen niet voor kwam, werden ingedeeld in fabrieken voor vervaardiging van oorlogsmateriaal. Ik werd bij een bouwcommando ingedeeld omdat ik metselaar van beroep was. Het werk dat ik te verrichten kreeg was het bouwen van muren, pilasters, hete luchtoven in de bakkerij en vijf verbrandingsovens voor het crematorium, het restaureren van de gaskamers. Deze waren ingedeeld met tientallen sproeiers in de plafonds terwijl de raamluiken in de buitengevel werden aangebracht welke buiten konden worden geopend. De lijken werden in aparte voorraadkamers opgestapeld en na gekortwiekt te zijn als kolen in de verbrandingsovens geschept door Duitse daarvoor speciaal aangestelde personen. Deze werden met alles bevoorrecht, zodat dit een groep was welke een apart leven leidde.

De dagtaak was 12 uur per dag, 's morgens en 's avonds appèl. De bewaking werd door S.S.-militairen verricht, die met revolvers, geweren en machinegeweren waren bewapend. Deze stonden de gehele dag om je heen en indien je naar de zin van de heren, onvoldoende arbeid presteerde, dan werd je geslagen met riemen of met de kolf van het geweer. Was er volgens hen sprake van sabotage dan werd je over een bok gelegd en ontving 25—50—75 slagen op je fondament, zodat het bloed uit je lichaam spoot en je je niet meer kon bewegen. Bij het toedienen van de stokslagen moest men medetellen, indien hieraan niet werd voldaan, dan begon het toedienen der slagen van voren af aan. Mij werden 25 slagen toegediend omdat ik een paar vuurvaste stenen had stukgeslagen en dit werd beschouwd als sabotage. Ik werd na enige tijd gerehabiliteerd doch de riemslagen had ik te pakken.

(Wordt vervolgd).

Redactie: Dagelijks Bestuur R.K. Werkliedenverbond.
Redactie-Secretaris: L. M. G. A. Beumer.
Vaste medewerkers: Jan Beerends — Mevr. C. A. Boudens-van Heel — Mr. J. H. v. Maarsseveen — A. B. Michielse — Pater Paschasius O.F.M. — Mevr. M. Rahder — Dr. A. A. M. M. v. d. Ven.
Illustratie: J. Terlingen, Teeuwisse, Nettie v. Wijland.
Typografische verzorging: G. v. Stoutenburg.
Adres Redactie en Administratie: Huis van den Arbeid, Oudenoord 12, Utrecht. Telefoon: 13925.
Abonnementsprijs (voorlopig) *f* 5.— per jaar.

In den Halven Kolom

HUMOR OP DE DISTRIBUTIE

Een onooglijk, door de zon gebruind mannetje, met gerimpeld gelaat, wiens hals doorsneden is met miniatuur tanevallen, doorkruist met minder diepe loopgraven, verdringt zich tussen de menigte voor het loket van het plaatselijke distributiekantoor. Een vrouw van respectabele omvang, die naast hem staat, schijnt door het lange wachten ook al minder goed gehumeurd te zijn en brengt haar buurmannetje met minder fraaie bewoordingen aan het verstand, dat hij steeds op haar eksteroogen staat te trappen.

„Mijnheer," zegt de vrouw, die zo rood wordt als een kreeft, „ik heb nog een paar oude, totaal versleten lege schoenen bij me; als uwes er plezier in hebt, mag U hierop komen staan." De vrouw haalt van onder haar mantel een paar nauwelijks aan elkaar hangende schoenen te voorschijn, dat in feite bestemd is om den ambtenaar straks als bewijsmateriaal onder den neus te houden.

„Och mefrouwtje;" zegt de man, „het sal heus so erg niet wese; me rechter schoen heeft maat 48 en is maar voor de helft gevuld. Met het lege gedeelte sta ik fermoedelijk op Uw foet. Het is immers geen gewicht om er praat over te maken."

Doordat er beweging komt in de lange rij wachtenden, wordt dit incident spoedig beëindigd.

Een heer is aan de beurt die een formulier aanbiedt, waarop maat 48 wordt aangevraagd. De ambtenaar denkt, dat dit op een vergissing berust en vraagt met nadruk naar de maat.

„47 met pijn, mencer", is het antwoord, „doch om er zeker van te zijn, dat ze passen, heb ik maat 48 nodig. 't Mogen ook een paar middelmatige roeibootjes zijn," voegt hij er geestig aan toe.

De volgende patiënt is een flinke jonge kerel, met een Yankeehemd en broek. Ook hij beproeft zijn geluk. De invulling van de diverse vragen op het aanvraagformulier schijnt nogal bevredigend, tot opeens de ambtenaar opmerkt: „De vraag: „Verhouding tot gezinshoofd, hebt U beantwoord met: „Goed". Dit is niet de bedoeling." „Jawel, mijnheer," zegt hij, „ik ben kostganger en kan het zeer goed met mijn kostjuffrouw vinden."

Een boerin, die na een ware lijdensweg tenslotte ook nog aan de beurt komt, overhandigt den ambtenaar een ingevuld aanvraagformulier. Deze werpt een critische blik op het formulier. „Juffrouw, U hebt achter vraag twee, waar staat „geslacht", ingevuld: „Een vet varken". Hier moet ingevuld worden: „Mannelijk of vrouwelijk", merkt de ambtenaar, die zich nauwelijks kan inhouden, op.

„O, neem me niet kwalijk," zegt de boerin laconiek, „het was een zeug van 200 pond." De ambtenaar brengt haar aan het verstand, dat het betrekking heeft op degene, voor wie wordt aangevraagd. „O, bedoelt U dat, de schoenen zijn voor mijn man," zegt de vrouw haastig, terwijl zij de algemene hilariteit onder de wachtenden blijkbaar erg overdreven vindt!